

Julkaistu Turkistalous 4/2020 -lehdessä 17.12.2020

Mielipiteet, tunteet ja ideologiat hallitsevat ilmatilaa

Onko tosiasioille enää sijaa keskustelussa eläinten hyvinvoinnista?

Teksti: Tapani Mäkinen

Keskustelun eläinten hyvinvoinnista pitäisi perustua nykyistä enemmän tosiasioihin ja empiiriseen tutkimukseen, sanoo FIFURin tutkimusjohtaja Jussi Peura. Jos kevyin perustein muodostetut mielipiteet saavat vallan, niin erimielisyyksien kuilu kasvaa ylittämättömäksi.

Keskustelua eläinten hyvinvoinnista voidaan käydä monella tasolla. Kaikki ovat valmiit tuomitsemaan eläinrääkkäyksen tai sellaisen jalostustyön, jonka selvästi tiedetään aiheuttavan ongelmia.

Astetta vaikeammaksi keskustelu menee silloin, jos tuottaja on täydellisen väsymyksen tai sairauden vuoksi laiminlyönyt eläinten hoitoa, ja navetasta löytyy eläimiä heikossa kunnossa tai jopa kuolleena.

”Tämäkin tilanne saisi yksimielisen tuomion, vaikka väsynyt tuottaja saattaisikin saada hivenen enemmän empatiaa muilta tuottajilta kuin kuluttajilta.”

Tulkinnanvaraisia ovat myös perinnölliset viat. Toiset voivat pitää niitä vakavina ongelmina, toiset eivät välttämättä ongelmina lainkaan. Peura ottaa esimerkiksi kettujen ison koon.

”Joidenkin mielestä kettujen iso koko on yksiselitteisesti huono asia. Tuottaja taas helposti ajattelee, että jos eläin on muuten terve, niin koko itsessään ei ole paha asia, mikäli se ei aiheuta kipua tai kärsimystä.”

Tällaisissa kysymyksissä tullaan jo alueelle, jossa mielipiteet alkavat törmäämään.

”Turkialasta keskustellaan melko usein alueella, missä esitetään näkemyksiä, jotka eivät perustu tosiasioihin. Hyvin samantapainen on tilanne siipikarja- ja sikatiloillakin.”

”Eläimelläkin on oikeus sairastaa”

Salakuvaus on ollut eläinoikeusaktivistien tehokas väline kansalaismielipiteen muokkauksessa.

”Salakuvaajia käy tiloilla, missä saattaa olla kymmeniä tuhansia eläimiä. Täysin normaalien sairastavuusprosenttien mukaan sieltä löytää aina yön aikana sairastuneita yksittäisiä eläimiä, joiden sairautta ei kasvattaja edes ole voinut havaita ennen aamua.”

Niistä saadaan sitten kuvamateriaalia, jota käsitellään julkisuudessa koko elinkeinoa edustavina otoksina.

”**Kenneth Ingman** on todennut, että eläimilläkin pitää olla oikeus sairastua. Sairastuminen kuuluu elämään. Tuottajien velvollisuus on pitää sairastuneiden osuus mahdollisimman pienenä ja reagoida sairauksiin mahdollisimman nopeasti.”

Peura lisää nopeasti, että on sellaisia sairauksia, joiden suhteen on oltava nollatoleranssi.

Vaarallisia tauteja ei yksinkertaisesti saa esiintyä.

Tuottajankin asemaa saattaisi kuitenkin parantaa se, että määriteltäisiin, miten iso osa eläimistä saa olla missäkin taudissa kerrallaan, ja millaista reagointiaikaa tuottajalta on kohtuullista vaatia. Nämäkin ovat keskeisiä eläinten hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä.

Eettistä keskustelua käydään kasvatustiloista ja jalostuksesta: onko oikein hankkiutua jalostuksen avulla eroon haitalliseksi koetusta ongelmasta. Tästä esimerkiksi Peura nostaa sikojen stressiherkkyyttä kasvattaneen geenin. Kun tuo geeni havaittiin, siitä päästiin jalostuksen avulla nopeasti eroon.

”Ongelma kosketti niin sikojen hyvinvointia kuin lihan laatua.”

Eläinsuojelijoiden ja tuottajien mielipiteet erkanevat erityisesti puhuttaessa eläinten kasvatustiloista.

”Välttämättä varsinkaan eläinsuojelijoiden mielipiteet eivät perustu faktoihin, vaan ne ovat hyvin tunneperäisiä.”

WelFur perustuu tieteeseen

Eläinten hyvinvointi on oma tieteenalansa, jonka runko kiteytyy kasvatustiloja koskevissa kysymyksissä: mikä on eläimen hyvinvoinnin kannalta riittävä tila, kuinka paljon tarvitaan virikkeitä, miten kontaktia lajitovereihin ja hoitajaan pitäisi ylläpitää.

”Tutkijat selvittävät, miten erilaiset asiat vaikuttavat eläinten hyvinvointiin. Useimpiin kysymyksiin on laadittu tieteellisesti tutkittuja mittareita.”

Näille tuloksille rakentuu myös WelFur.

Peura myöntää, ettei tutkijoiden piirissä ole niistä täyttä yksimielisyyttä, ei myöskään tasoista mittareiden sisällä.

”Debattia käydään tieteenalan sisällä aika lailla. Eläinaktivistit ovat onnistuneet löytämään tutkijoita, jotka ovat marginaalisia koko tieteenalan kannalta, mutta itse keskustelun käyminen on antanut tilaa WelFurin vastustajille.”

Peuran mielestä WelFurissa eläinten hyvinvoinnin tutkijat lähestyvät jo humanistista näkökulmaa, vaikka se perustuu puhtaasti luonnontieteelliseen tutkimukseen.

Eläimet ihmisen rinnalle?

Eläinsuojelujärjestöjen nettisivuilla eläinten oikeudet nostetaan usein ensisijaisiksi. Peura sanoo, että silloin siirrytään filosofiselle alueelle, missä empiirisellä ja luonnontieteellisellä tutkimuksella ei ole kovin paljon sananvaltaa.

”Eläimet nostetaan ihmisten rinnalle, ja niille halutaan ainakin osittain vastaavat oikeudet.

Tieteellisiin faktoihin vetoaminen käy silloin hyvin vaikeaksi.”

Turkistalous -lehti haastatteli eläinsuojeluasiamies **Saara Kupsalaa** (Turkistalous 3/20). Hänen väitöskirjassaan tutkittiin sitä, miten ihminen arvottaa eri eläinlajeja: onko toisilla eläinlajeilla yhteiskunnassa enemmän oikeuksia kuin toisilla, ja miten sosioekonominen tausta vaikuttaa mielipiteisiin.

”Hänen tutkimuksensa liikkuu sillä alueella, miten yhteiskunta näkee näitä asioita ja mielipiteitä. Hän puhuu ihan eri asioista kuin empiirisen tutkimuksen tekijät. Hän puhuu mielipiteistä, miten ihmiset näkevät eläimet.”

Haastattelua lukiessaan Peura hämmästeli sitä, että Kupsalan kommentit tulivat suoraan Fur Free Alliancen raportista.

”On mielenkiintoista nähdä, millaisen roolin Kupsala ottaa tällaisella taustalla työssään.”

Peura ottaa esimerkiksi kommentin, jonka mukaan WelFur on huono, koska se mittaa vain nykyisiä asioita, mutta ei sitä, miten asioita voitaisiin tehdä eri tavalla.

”Hän ajattelee lähtökohtaisesti, että eläimen pitäisi olla luonnonvaraisessa tilassa, ja perusteluna on vain se, että sen pitäisi olla luonnonvaraisessa tilassa.”

”Hänelle ei ole arvoa sillä, että teemme tutkimustyötä tilaolosuhteissa ja mittaamme esimerkiksi stereotyyppistä käyttäytymistä tai eläinten ahdistuneisuutta ja pohdimme, pystyisimmekö hallitsemaan sitä tilannetta.”

Peuran mielestä elinkeinon haaste on se, miten se ylipäättään pystyy osallistumaan tällaiseen keskusteluun.

”Olemme perustaneet oman näkemyksemme tieteelliseen ja empiiriseen tutkimukseen ja panostaneet siihen tosi paljon. Olemme siinä aika vahvoja. Meillä on paljon faktaa. Toki monet niitakin yrittävät kääntää ja vääntää mielensä mukaan. Ainahan tutkimuksia voi lukea valikoivasti.”

”Tälle ajalle on jotenkin tyypillistä, että mennään vain mielipiteiden mukana. Vain ääri-ilkeät ovat kiinnostavia. Raflaavaa sensaatiotietoa uskotaan helpommin kuin tylsää empiiristä tutkimustietoa.”